

श्री महावतार बाबाजींची गुहा - एक अविस्मरणीय अनुभव

- सौ. हेमलता जोशी

एके दिवशी 'योगीकथामृत' हे परमहंस श्री योगानंदांचे आत्मचरित्र वाचण्यात आले. आणि मी अंतर्बाह्य थरारले. प्रभावित झाले. चिरंतन सत्याचा शोध घेताना श्री योगानंदांनी घेतलेला ध्यास, अखंड परिश्रम आणि परमहंसपदाला पावलेला त्यांचा अलौकिक आत्मा ह्या सर्वांचे वर्णन वाचत असताना माझे मन थक झाले. मोहरून गेले. त्या पुस्तकाच्या अनुषंगाने श्रीयोगानंदांचा परिवार, त्यांचे गुरु श्री युक्तेश्वरस्वामी, श्रीयुक्तेश्वर स्वामीजींचे गुरु श्री लाहिरीमहाशय आणि लाहिरीमहाशयांचे गुरु श्री बाबाजी ह्या सर्वांचे एक महान चमत्कार वाटावे असे, परंतु तितकाच सत्य जीवनपट कोणासही एक विशिष्ट प्रेरणा देणारा ठरेल.

ज्या महावतार श्रीबाबाजींचा उल्लेख मी केला आहे त्यांच्याबद्दल अंतर्मनात एक गूढ आकर्षण वाटायचे. वयाने अनेक शतकांपेक्षा जास्त, पण दिसण्यात मात्र पंचविशीतील तरुणप्रमाणे दिसणारा त्यांचा फोटो, त्यांचे आकस्मिक प्रकट होणे, श्री लाहिरीमहाशयांची आणि त्यांची भेट, पहिल्याच भेटीत श्री श्री लाहिरीमहाशयांना दिलेली पूर्वजन्माची स्मृती आणि क्रियायोगाची दीक्षा. हे सर्व वाचनाता मी फार भारावून जात असे. हे सर्व जेथे घडले ती जागा म्हणजे हिमालयातील द्वारहाट येथे असलेली श्री बाबाजींची गुहा ! ती पाहण्याची जबरदस्त इच्छा मनात निर्माण झाली. आणि ती सत्यात उत्तरवण्याच्या तयारीला लागले.

२००२ च्या नोव्हेंबरमध्ये रांची (बिहार) येथे योगदा सत्संग सोसायटी आश्रमात राहीलो. ध्यानधारणा केली आणि सत्संगाची भरपूर अनुभूती घेतली. नंतर दिल्लीला आलो. दिल्लीहून काठगोदामसाठी ट्रेन पकडली. सकाळच्या वेळेसच काठगोदाम येथे पोहोचलो. नोव्हेंबरची बोचरी थंडी, आजूबाजूला बर्फाच्छादीत शिखरे, त्या गावचे हिल स्टेशनसारखे जाणवणारे वातावरण उत्साहात भर घालणारे होते. त्यात हिमालयाचे भव्य उत्तुंग दर्शन कायमच मनाला भुरळ पाडते. पण यापेक्षाही एक वेगळी ओढ आंतरमनाला लागलेली होती. ती म्हणजे श्रीबाबाजींची पवित्र गुंफा. महावतार बाबाजी एक अलौकिक सिद्धयोगी... ह्यांचे जिवंत वास्तव्य ब्रीनारायण जवळील उत्तर

हिमालयाच्या भूभागावर अजूनही आहे. ते अमरपुरुष मानले जातात. महावतार श्रीबाबाजीबद्दल आध्यात्मिक पुस्तकांमध्ये फारसा उल्लेख नाही, परंतु त्यांचे प्रत्यक्ष दर्शन श्रीलाहिरीमहाशयांच्या एका विनंतीवरून त्यांच्या सहकाऱ्यांना झालेले आहे. थोडक्यात सांगायचे झाल्यास त्यांचे कार्य गुप्तपणाने चालते. ते हिंदी भाषेचा वापर करतात पण इतरही भाषा त्यांना अवगत आहेत. अशा ह्या महावतार सिद्धयोगी श्रीबाबाजींनी श्री लाहिरीमहाशयांना क्रियायोग शिकवला.

अशा ह्या दिव्य विभूतीची गुंफा पाहण्याची ओढ कोणालाही लागेल. परंतु ह्या गुहेचे स्थान अत्यंत अवघड प्रवासाने भरलेले आहे. हिमालयातील 'द्वारहाट' येथे असलेल्या उंच बर्फाच्छादित शिखरांमध्ये ही गुहा आहे. माझ्या मनाने घेतलेला ध्यास सर्व अडचणींवर मात करायला निघाला होता. साठीच्या उंबरठ्यावरचे वय, प्रचंड गुडघेदुखी म्हणून थोडीफार असहायतेची खंत वाटत होती. 'एवढा चढ चढून जाणे जमेल का मला ? त्या गुहेत बसून, ध्यान करावे, त्यांची पूजा-अर्चा करावी हे जमेल मला ?'

"कसला विचार करतेस, चल लवकर. समोर टॅक्सी उभी आहे बघ." माझ्या यजमानांच्या शब्दांनी मी भानावर आले आणि आमचा काठगोदाम ते राणीखेत हा प्रवास सुरु झाला. बाबाजींचे अखंड नाम सुरु केले होते. अनायास येणारे बाबाजींचे नाव काहीतरी विलक्षण अनुभूतीचे संदेश देणारे असे वाढू लागले. हा प्रवास म्हणजे एखाद्या चित्रपटातील सुंदर दृश्यासारखाच वाटत होता. समोर उतुंग पसरलेली हिमालय पर्वताची शिखरे, खाली बहाणारे नद्यांचे खळाळणारे प्रवाह. हजार ते पाच हजार खोल दन्या अशा मनोहारी दृश्यांनी मनाची तृप्ती होतच नाही. राणीखेत हे लष्करी ठाणे आहे. तिथून पुन्हा दुसरी टॅक्सी करून द्वारहाटला जावे लागते. राणीखेतच्या पलीकडे द्वारहाट येथे हिमालयामध्ये बाबाजींची गुहा आहे. साधारण अकरा वाजता द्वारहाटला योगानंदांच्या आश्रमात पोहोचलो. कडाक्याची थंडी, परंतु एकूणच ह्या विशेष प्रवासाची अधीरता म्हणून मनास होणारा आनंद उब देणारा होता. आश्रमाचे प्रमुख स्वामीजी श्री नित्यानंदजी ह्यांचे दर्शन घेतले. त्यांनी आग्रहाने नाष्ट दिला.

आणि आम्ही उन्हात येऊन बसलो, स्वामीजींचे वय सुमारे ऐंशी वर्षाचे असावे. चेहेच्यावर ज्ञानवंताची झालक, गंभीर वाणी असे संपन्न व्यक्तिमत्त्व होते. नकळतच मी त्यांना अनेक प्रश्न विचारले. गुरु-शिष्य नाते, गुरुंचे अनन्यसाधारण महत्त्व, आत्मा-परमात्मा-आध्यात्मिक प्रगतीसाठी आवश्यक गोष्टी अशी अनेकविध प्रश्नेतरी झाली. विषयांचा ओघ योगानंदांच्या तत्त्वज्ञानाकडे आणि त्यांच्या पुस्तकांकडे वळला. अर्थातच श्रीमहावतार बाबाजींचा विषयही साहजिकच निघाला. त्यांनीही बरीच माहिती आम्हाला सांगितली. आमचीही उत्सुकता आणि अधिरता स्वामीजींनी अचूक हेरली. ते म्हणाले, "आज आप लोग यहाँ विश्राम करो. कल सुबह साडे-सात बजे निकल जानेका सब प्रबंध हो जाएगा." दुपार होऊ घातली होती. आम्ही विश्रामगृहात येऊन जेवण केले. तो सगळा दिवस आध्यात्मिक वाचनात आणि साधनेत घालवला. रात्री झोप अशी लागलीच नाही. कारण माझ्या डोळ्यांपुढे येत होती श्रीमहावतावर बाबाजींची न पाहिलेली गुहा!!!

सकाळी साडे-सातला तयार झालो. स्वामीजींना नमस्कार करून त्यांचा आशीर्वाद घेतला. त्यांनी आवश्यक त्या सूचना देऊन एक छोटा गाइड आमच्याबरोबर दिला. त्याचे वय वर्ष बारा. नाव रवी. पहाडी प्रदेशातील असल्यामुळे तरतीतपणा आणि हालचालीत चपळपणा होता. कपाळाला गंध, अंगावर कोट-पँट अशा वेषात तो उभा होता. हातात दोन जाडजुड दंड-(काठ्या) होत्या. त्या बहुतेक आमच्यासाठी असाव्यात. बरोबर जेवणाचे पॅकबंद डबे घेऊन पुन्हा स्वामीजींना वंदन करून आम्ही निघालो. स्वामीजी म्हणाले, "बेटा, श्यामको छे बजेतक वापस आना। मैं इंतजार करता हूँ।"

आम्ही अलमोडा जिल्ह्यातील दूनगिरी गावाकडे जाण्यासाठी टॅक्सीत बसलो. गाडी कुकुधिना गावाकडे प्रथम पोहोचली. माझे मन तर हिमालयाच्या पायथ्याशी केव्हाच पोहोचले होते. समोर त्रिशूल शिखर आणि त्याच्या मागील बर्फांच्छादित शिखरे नजर वेधून घेत होती. सकाळच्या सूर्यकिरणांनी ती शिखरे सोनेरी रंगात न्हाऊन निघाली होती. हिमालयाच्या असमंतात आपण गेलो की आपली चित्तवृत्ती बदलते. आपल्या क्षुद्रतेची, अपूर्णितेची जाणीव प्रकरणी होते. आपण नकळत अंतर्मुख होतो. हिमालयाची भव्यता, उत्तुंगता तुमच्या मनात आध्यात्मिक विचारांची भव्यता निर्माण करते. म्हणूनच हिमालयाची देवभूमी आध्यात्मिक योगीजनांना स्फूर्ती देणारी ठरत असावी.

गाडी पायथ्यापाशी थांबली. आश्रमापासून साधारणपणे दोन ते अडीच तासात आम्ही तेथे पोहचलो. पायथ्यापाशी एका धाब्यावर गरम गरम चहा घेतला आणि बरोबर नऊ वाजता चढायला सुरुवात केली. आमचा छोटा गाइड पुढे आणि आम्ही दोघे त्याच्या मागे. सुरुवातीला ताजा दम, उत्सुकता अशा संमिश्र भावना असल्याने भराभर चालत होतो. कधी खड्डे, कधी चढण, सपाटी-उतार, लहान-मोठे दगड, कपारी, एका बाजूला हिमालय तर दुसऱ्या बाजूला खोल दन्या. चिनार वृक्षांच्या घनदाट रांगा, हातात दंडे घेऊन एकाग्र चित्ताने चढण चढत होतो. निर्मनुष्य रस्ता, कोणत्याही सुविधा नाहीत. कधीतरी मधूनच दिसणारे मेंढळांचे कळप आणि त्यांच्या मागे एखादा मेंढपाळ.

आमच्या मनात अपार श्रद्धा आणि विश्वास होता. पावला-गणिक श्री स्वामी समर्थ- श्री सार्वभाबा आणि श्री बाबाजी या तिघांचाही जप अखंड चालू होता. त्याच नामस्मरणाच्या लयीत चढ चढत होतो. छोटा रवी पळत पळत पुढे जाई. त्याच्याशी स्पर्धा करण्याचे वय तर आमचे नव्हतेच. माझी असह्य गुडघेदुखी मी आज अनेक वर्षे भोगीत आहे. त्यावरची औषधेही बरोबर घेतली होती, पण ही चढण चढताना या गुडघेदुखीचा आश्वर्यकारकरीत्या मला विसर पडला, एवढेच नव्हेतर औषधे-गोळ्या घेण्याची इच्छाही मला झाली नाही. आता विचार करताना मला या गोष्टीचे खूप आश्वर्य वाटते आहे.

चढण चढताना कधीतरी कपारीत हात घालून आधार घ्यावा लागे. प्रसंगी झाडाच्या बुंध्याला घट्ट पकडावे लागे. काही वेळा पाय घसरत असे. एक क्षण जर अंदाज चुकला तर खाली हजारो फूट दरीत वेगाने वाहणाऱ्या नदीच्या प्रवाहात कोसळण्याची भीती. असे असंख्य अनुभव...

आता मात्र दम लागायला लागला. काही ठिकाणी बसत, रांगत अशा कसरती करत जावे लागत होते. जास्त ओझे बरोबर घेतलेच नव्हते. आमचा छोटा गाइड भराभर वर जात असे आणि तिथून आमची गंमत बघत असे. मग मी त्याला विचारत असे, "और कितना रह गया है?" तो म्हणे, "वो उधर देखो, बस अब थोडाही है आगमसे आना." आम्ही दोघे एकमेकांना संभाळत वर चढत होतो. अशी अवघड चढणे चढताना भीतीचा लवलेशाही जाणवत नव्हता. दुपारचे दोन वाजले तरी तहान-भूकेची जाणीवही आम्हाला झाली नाही.

आता मात्र पुढची चढण परीक्षा घेणारी होती. भुसभुशीत डोंगराचा भाग, समोर बर्फांच्छादित शिखर जवळ येत होते.

आला, "हम हैं।"

जागच्या जागीच आमच्या तिघांची पावले खडकन थांबली. कोणाचा हा आवाज ? गेले चार तास आम्हा तिघांशिवाय इथे कोणीच नव्हते. कोण वरे म्हणाले ? अनेकविध प्रश्न एकाच वेळेस मस्तकात येऊन गेले. तेवढ्यात अंधारातून ती व्यक्ती आमच्या पुढ्यात आली, "हम अनुप हैं जी।" हो. आत्ता कळले, की वर पाहिलेल्या त्या दोन बिहारी माणसांपैकी हा एक होता. तो म्हणाला, "आप लोग इतनी देर करके क्यूं जा रहे हैं? इस प्रदेशमें इतनी रात करके जाना खतरनाक होता है। यहाँ का मौसम भी बदलता रहेता है।" थोडेसे थांबून तो लगेच म्हणाला, "कोई बात नहीं. हम हैं आपके साथ." आमच्याही जिवात जीव आला होता. परंतु अनुपचे अचानकरीत्या आमच्या मागून येणे कुतुहलाचे वाटू लागले. त्याच्या येण्याबद्दल समाधान व्यक्त करून मी म्हणाले, "आप भी इतनी रात चढे नीचे क्यूं आ रहे हैं?" अनुप म्हणाला, "नीचेसे कुछ सामान लाना बहुत जरूरी हो गया। कलतक काम तो पुरा हो जाना चाहिए। इसलिये सोचा अभीके अभी नीचे जाते हैं और सामान लेकर सुबह लौट आते हैं।" हे जेव्हा ऐकले तेव्हा ईश्वराचाही कार्यकारणभाव असतो है प्रकर्षनी जाणवले. भक्ताची गरज निमित्त साधून पुरी करणे आणि पुन्हा आपण नामनिराळे राहणे असे हे त्याचे कार्य. कुठेतरी असेच वाटू लागले की, निश्चितच बाबाजीनीच आम्हाला मदत पाठवली असावी. निमित्त फक्त तो अनुप कारीगर. ह्या सर्वांचा परिणाम म्हणजे आम्ही बरेचसे निर्धास्त झालो. आमचा छोटासा गाईडही थोडासा सावरला. दुखच्या पायाची खंत न करता, जप करत आम्ही शांतपणे उतरू लागलो. मधूनच अनुप मोठमोठ्याने गुरु ॐ गुरु चा जप करी. मग आम्हीही त्याच्या आवाजात आवाज मिळवून 'श्री बाबाजी की जय' अशी ललकारी देऊ लागलो.

एवढ्यातच दूरवर एका झोपडीत दिव्याची किरणे दिसली. अनुपने आवाज दिला, "अरे भाई कोई है? जरा मशाल बनाके लाओ।" पाच-सहा वेळा त्याने आवाज दिला. आणि खरंच समोरून पेटती मशाल घेऊन कोणीतरी आमच्या दिशेनी येऊ लागले. त्या गडद अंधारात त्या मशालीची ऊब जाणवू लागली आणि जाणीव झाली. ती कडाक्याच्या थंडीची. सुरक्षितपणाची जाणीव झाली, शरीरातील इंद्रिये बोलायला लागली. मशाल घेतलेली व्यक्ती जवळ आली, आणि म्हणाली, "हम केशरसिंग हैं जी, आओ मेरे पिछे पिछे आओ।" आम्ही त्याच्या छोट्याशा झोपडीत प्रवेश केला. त्या झोपडीचा दरवाजा लहान असल्याने

अक्षराश: बसून, खाली वाकून आत जावे लागले. पुढे सरकले, समोर नजर गेली आणि मी आश्चर्यने उडालेच. श्री साईबाबांची पूर्ण उभी असलेली छबी कॅलेंडरच्या रूपाने लावलेली होती. खेरे तर आमचे श्री साईबाबांशी नाते पिढ्यानुपिढ्याचे. श्री साईबाबांचे अगदी जवळचे भक्त श्री. नानासाहेब निमोणकर यांची मी पणती. माहेरील सर्वच साईभक्त. (दरवर्षी रामनवमीला शिर्डीच्या मंदिरावर निमोणकर कुटुंबीयांकडून निशाण लावले जाते.) म्हणून श्री साईबाबांवरील निःसीम भक्ती आज आणखीनच दृढ झाली.

प्रवासास निघतानाच श्री बाबाजीना मी प्रार्थना केली होती, की "मला काहीतरी अनुभूती द्या." तीच परतीच्या प्रवासात अशारीतीने सार्थ पुरी होईल असे वाटले नव्हते. अवाकृ झालेले मन ह्या सर्व विभूतींच्या पुढे आणखीनच नतमस्तक झाले. भक्तांच्या कौतुकाचा भाग म्हणून केशरसिंगचे आदरातिथ्यही कौतुकाचेच होते. तो व त्याच्या कुटुंबीयांनी आमची आवभगत वाखाणण्यासारखी केली. पाय शेकायला गरम पाणी, जेवायला गरम गरम भात आणि गायीचे दूध. गरजवंताला असले साहा म्हणजे स्वर्गाची दुसरी कल्पना असू शकत नाही.

केशरसिंग म्हणाला, "यह बाबाजीका इलाका है। वोही सबका खयाल रखते हैं। आजकी रात आप यहीपे रुको।" आम्ही ती रात्र तिथेच राहायचा निर्णय घेतला. अनुप आणि छोटा रवी मात्र थांबायला तयार होईनात. अनुपला तर काम होतेच, तरीही त्याने छोट्या रवीला श्री स्वार्मींच्या इथे सुरक्षित नेण्याचे कबूल केले आणि आम्ही निर्धास्त झालो. ते दोघे गेल्यावर केशरसिंगच्या बायकोने तातडीने आमच्या झोपण्याची व्यवस्था केली. पथारीवर अंग टाकताच झोपेसाठी आराधना करण्याची गरज नव्हती. त्या दिवशी पहाटे माझी ध्यानधारणा फारच सुंदर झाली. "माझी लो चाय पिलो" प्रसन्न चेहेच्याच्या केशरसिंगच्या बायकोनी सुंदर चवीचा चहा करून आणला होता.

सकाळचे सहा वाजले आणि आम्ही झोपडीच्या बाहेर आलो. सकाळचे ते दृश्य निसर्गरम्य म्हणण्याच्याही पलीकडचे होते. केशरसिंग हसत पुढे आला. त्याने एका उंच शिखराकडे बोट दाखवले आणि म्हणाला, "बिबीजी, वहाँ उपर देखो। कल रात आप वहाँसे ही इतने नीचेतक आयी हैं।" आणि ते बघून माझे डोळे विस्फारले. अशक्यप्राय वाटणारी गोष्ट शक्य झाली होती. त्या भागात वाघ, अस्वलं, विषारी साप असे नेहेमीच असतात. केशरसिंग म्हणाला, "श्री बाबाजीकी गुंफा इतनी उपर

त्याच्या ओढीने पाय सरकत असताना एकमेकांचे हात पकडून आधाराची काठी संभाळत चढू लागलो. परंतु ते जरासे कठीण वाटू लागले म्हणून एक युक्ती केली. सरळ पाठीकडून वर सरकत जायला लागले. त्यामुळे गुढघ्यावरचे वजन नाहीसे झाले. घसरगुंडीवर खालून वर सरकत जाण्याचाच तो प्रकार होता. जिथे दोन जिने चढतानाही मला अतिशय त्रास होतो पण आता इथे अशा रीतीने मला चढताना बघून माझ्या यजमानानाही माझे कौतुक वाटले.

अखेर या सर्व कष्टाचे सार्थक झाले. बरोबर साडे-तीन वाजता आम्ही श्रीबाबाजीच्या गुहेसमोर उभे राहिलो. भान हरपून मी पाहत राहीले. हीच ती जागा. जिथे श्री लाहिरीमहाशयांना श्रीबाबाजींनी प्रथम दर्शन दिले. त्या गुहेशेजारी दोन विहारी माणसे काम करत होती. बहुतेक विश्रामगृह बांधण्याचे काम चालू असावे. गुहेच्या तोंडाशी कुलूप असलेला लोखंडी दरवाजा होता. स्वामीजींनी दिलेल्या किळीने कुलूप उघडून दरवाजा उघडला. गुहेवरतीच इंग्रजी पाटी आहे - 'Yogada Satsang Society. Sri Babaji's Cave.' ती पाटी वाचताच हृदयाची स्पंदने वाढली, अंगावर सरसरून काटा आला. आयुष्यातील एक अशक्य वाटणारी, पण सत्यतेत उतरलेली अद्वितीय घटना. श्रीमहावतार बाबाजींची गुहा मी प्रत्यक्ष पाहत होते. आध्यात्मिक योग साधकांना पवित्र तीर्थक्षेत्र वाटावी अशी पुनीत असलेली ती गुहा. गुहेमध्ये तीन गोलाकार जात्याच्या तळीसारखे तीन दगड दिसले. येथेच श्रीबाबाजींनी श्री लाहिरीमहाशयांना क्रियायोगाची दीक्षा दिली. हरपलेले भान पुन्हा जागेवर आणून मी पूजेची तयारी केली. संध्याकाळ येऊ घातली होती. पुन्हा परतीचा प्रवास असल्याने तिथे काही काळ ध्यानस्थ बसावे असे वाटत होते. श्री स्वामी समर्थ, श्री साईबाबा, श्री बाबाजी, श्रीपरमहंस योगानंद, श्री लाहिरीमहाशय, श्री युक्तेश्वरजी आणि आमची कुलस्वामिनी योगेश्वरी जगदंबा माता ह्यांचे फोटो पर्समधून काढून, मांडून त्यांची साग्रसंगीत पूजा केली. शिवमानस स्तोत्र म्हटले, सगळ्यांची आरती म्हटली. सहजावस्थेतच ध्यानस्थ झाले आणि एक अपूर्व अनुभूती मिळाली. ध्यानामध्ये लखव पांढऱ्याशुभ्र प्रकाशाचे दर्शन झाले ! हा श्री बाबाजींनी मला दिलेला आशीर्वाद आहे असे मी मानते.

एवढ्यात आमच्या छोट्या गाईडने, "माँजी अब चलो, बाहर बारीश हो रही है" असे म्हणत आम्हाला भानावर आणले. घड्याळाचा काटा संध्याकाळच्या पाचावर सरकत होता. खूपच

उशीर झाला होता. बरोबर आणलेली पुरी-भाजी आम्ही सर्वांनी खाली. छोटा गाईड लवकर निघण्याची घाई करू लागला. त्याच्या म्हणण्याप्रमाणे पर्वत चढण्यापेक्षा उतरणे फार अवघड असते. आता मात्र माझे पाय जड झाले होते. गुहेतच रात्र काढावी असे वाटू लागले. अर्थातच ते शक्य नसल्याने फोटो काढण्यावरच समाधान मानून परतीचा प्रवास सुरू केला. अनामिक अनंद जरी झाला होता, तरी आजूबाजूचे वातावरण मात्र थोडेसे काळजी वाटण्यासारखे झाले होते. मधूनच पाऊस - वारा असे दल बदल क्षणोक्षणी होत होते. थोडेसे अंतर कापतानाही बराच वेळ लागला. म्हणता म्हणता घनदाट अंधार झाला ! आमचा अंदाज चुकला होता. त्या अंधारात काहीही दिसत नव्हते. वातावरणात भेदकता जाणवत होती. परतीच्या प्रवासास उशीर झाला हे लक्षात आले. अशा वेळेस सर्व सदगुरुंचा धावा मुखी न आला तरच नवल. आमचा छोटा गाईड अगदी रडवेला झाला होता. तो म्हणायला लागला, "मेरे माँ-बाप बहोत चिंता करेंगे। इतनी देरीसे मैं पहेले कभीभी वापस नहीं आया।" आम्ही त्याला धीर दिला. चालता चालता एका दगडावरून माझा पाय निसटला. माझ्या यजमानांनी लगेचच तोल सावरला. अत्यंत आरंतेनी श्री बाबाजींना मी हाक मारली. नंतर लक्षात आले, चंद्राचा प्रकाश असावा तसा एक कवडसा आमच्या पावलापुढे पढू लागला. आता मात्र पायातली ताकद संपली होती. तरीही विलक्षण वाटणाऱ्या त्या प्रकाशाच्या अनुषंगाने हव्हहव्ह उतरू लागलो. पायाचा जडपणा वाढला की मी मटकन् खाली बसायची. असे वाटू लागले, की ही रात्र आता इथेच काढावी. काय होईल जास्तीत जास्त ? एखादे जनावर येईल आणि आपल्याला खाऊन टाकील.

निर्मनुष्य वातावरण, आकाशाएवढी उंच हिमालयाची शिखरे आणि दाट झाडी यांच्याशिवाय डोळ्याला काहीही दिसत नव्हते. असा बराच काळ गेला. घाबरलेला छोटा गाईड आणि धास्तावलेलो आम्ही दोघे. त्या काळोख्या रात्रीतून पुढची वाट उतरत होतो. काहीही सुचत नव्हते. बरोबर घेतलेल्या टॉर्चचा प्रकाश अगदी मंद झाला होता. शेवटी न राहवून मी अक्षरशः मोठ्या आवाजात म्हणू लागले, "स्वामीजी तुम्ही कुठे आहात? बाबाजी तुम्ही कुठे आहात? आम्ही हे धाडस केले खरे, पण आता तुम्हीच आम्हाला संभाळा. आम्हाला मार्ग दाखवा." उतरण जशी अधिक कठीण वाटू लागली तेव्हा मी मोठ्याने म्हणाले, "कोई है ? कोई है ?" आणि अचानक मागून आवाज

है। लेकिन कभी कभी वहाँसे बहोत खुशबू आती है। कभी कभी परदेसी लोग यहाँ आते हैं और ध्यान करते हैं। बहोत कम लोक उपर जाते हैं।"

सात वाजता तिथून निघण्याची तयारी केली. त्या कुटुंबाचा छान फोटो घेतला. भारावलेल्या मनःस्थितीतच निघालो. यावेळी केशरसिंगची पत्नी आणि छोटी मुलगी आमच्याबरोबर गाईड म्हणून निघाले. पायथ्याशी पोहोचलो तेव्हा दुपारचा एक वाजला होता. त्या दोर्घीबरोबर एका धाव्यावर जेवण घेतले आणि त्यांना निरोप दिला.

टँक्सीत बसताना पुन्हा एकदा मागे वळून हिमशिखरांकडे बघितले. श्री बाबाजींची गुंफा गर्दे झाडीत लुम झाली होती.

द्वारहाटच्या आश्रमात स्वामीजी आमची वाट पाहात होते. त्यांना नमस्कार केला. सर्व काही सांगण्याची माझी उत्सुकता त्यांना कळली. त्यांच्या सांगण्याप्रमाणे आम्ही तिथे तिथल्या झाडाखाली काही काळ ध्यानस्थ बसलो. मंदिरांतील घंटानाद सुरु झाला. शरीर आणि मन स्वस्थ झाल्यावर त्यांना सर्व हकीगत सांगितली.

स्वामी म्हणाले, "तुम्ही श्रद्धेनी आणि चिकाटीनी फार मेहनत घेतलीत. कारण बरेचसे लोक अर्ध्या वाटेवरूनच परत येतात."

महावतार बाबाजी आणि त्यांचे गुहेचे दर्शन आयुष्यातील विलक्षण अनुभवाचा हा प्रसंग. तुर्गम प्रदेशातील तो अवघड प्रवास, पहाड उत्तरताना झालेली दयनीय अवस्था, अचानक कोण्या एका व्यक्तीरूपानी मिळालेले अद्भुत सहाय्य. देवदूताप्रमाणे वाटणारे केशरसिंगाचे आगमन, त्याचे घरी झालेले यथोचित स्वागत. अगदी सर्वसाधारण वाटणाऱ्या ह्या घटना मात्र त्या परिस्थितीत एका अद्वितीय अनुभूतीपेक्षा वेगळ्या निश्चितच नव्हत्या. ही दिव्यानुभूती अनुभवणे, त्याची प्रचिती घेणे येथे ईश्वरीय तत्त्वाचे दर्शन साक्षात्कारी आहे. दिव्यत्व पावलेली ही सर्व सिद्धयोगी मंडळी नेहेमीच प्रचिती देतात आणि मग म्हणावेसे वाटते, "दिव्यत्वाची जेथे प्रचिती तेथे कर माझे जुळती."

- सौ. हेमलता जोशी